

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний
університет імені Володимира Винниченка**

Факультет освітніх наук та мистецтв
Кафедра мистецтв

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри**

Стрітьєвич Т.М. _____

« _____ » _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань: В Культура мистецтво та гуманітарні науки
(шифр, назва галузі)

Спеціальність: В6 Перформативні мистецтва
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Хореографічне мистецтво
(назва)

Форма навчання I курс, денна

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія мистецтва» для студентів спеціальності В6
Перформативні мистецтва. (бакалаврським) рівнем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка,
2025. 30 с.

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія мистецтва» розроблена на основі освітньо-професійної програми навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня: бакалавр за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва

Розробник: Кириченко Олена Іванівна, доцент, кандидат мистецтвознавства
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені тачені звания)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
Мистецтв

Протокол від « 26 » серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри:

(підпис) Стрітьєвич Т.М
 (прізвище та ініціали)

© Кириченко О. І., 2025 рік
© ЦДУ імені В. Винниченка, 2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>02 Культура і мистецтво;</u> (шифр і назва)	Нормативна/ за вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання _____ (назва)	Спеціальність: <u>024 Хореографія</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		1-й	1-й
Семестр			
1, 2			
Загальна кількість годин – 150		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 42/56	Освітня програма: <u>Хореографія</u> (шифр і назва)	10/12 год.	
		Практичні, семінарські	
		8/22 год.	
		Лабораторні	
	Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	год.	год.
		Самостійна робота	
		42/56 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		Залік/Екзамен	

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення з ключовими питаннями розвитку образотворчого мистецтва, з термінологією та основними теоретичними поняттями в сфері мистецтвознавства та історії образотворчого мистецтва, з хронологічними етапами розвитку стилів, напрямів, течій в історії мистецтва країн Сходу, Західної Європи та України, у визначенні місця українського мистецтва у великому обсязі світової художньої культури.

Завдання: об'єднання загальних теоретичних знань з можливістю їх використання на практиці, можливістю конкретного аналізу суспільних явищ та художніх цінностей; виявлення світоглядних позицій майбутнього фахівця, його загальної культури в цілому, формування здатності використовувати ці надбання у вирішенні актуальних проблем сучасності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

Інтегральна компетенція.

ІК1 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі середньої освіти в процесі навчання та під час професійної діяльності, проводити дослідження та здійснювати інновації, доносити власні висновки, а також уміти їх обґрунтовувати, що передбачає застосування міждисциплінарних теорій та методів.

загальні	фахові
ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності. СК 3 Здатність оперувати професійною термінологією. СК 8 Здатність мислити рефлексивно, продуктивно та креативно для створення творчого продукту. СК 9 Здатність презентувати результати своєї творчої та педагогічної діяльності. СК 10 Здатність використовувати спеціальні технічні засоби, новітні інформаційні й цифрові технології в процесі професійної діяльності.

Комунікативні компетентності:

- Здатність використовувати відповідну термінологію, обговорювати факти та інтерпретації зрозумілою і чіткою мовою, застосувати це в презентаціях.
- Готовність популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.
- Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології; здатність до міжособистісної взаємодії, уміє толерантно вести дискусії та аргументувати власні думки.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

- РН 3 Застосовувати інформаційні, цифрові та комунікаційні технології для досягнення професійних цілей.
- РН 6 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців стосовно своїх творчих і навчальних результатів та користатися ними для вдосконалення фахового розвитку.
- РН 9 Застосовувати фахову термінологію в процесі професійної діяльності, створення навчальних матеріалів/обговорення та опису мистецьких подій.
- РН 11 Застосовувати знання історії мистецтв, організаційних/ педагогічних методів, підходів, технологій у процесі роботи з аматорським хореографічним колективом та/або викладання фахових дисциплін в початковій мистецькій освіті (відповідно до освітньо-професійної програми).
- РН 16 Діяти відповідно до загальних та спеціальних актів законодавства, у тому числі законодавства про авторське і суміжні права, захист персональних даних і розповсюдження інформації в межах освітньо - професійної програми.

Автономія і відповідальність:

- Здатність відповідально ставитися до виконуваної роботи, самостійно приймати рішення, досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.

- Здатність аналізувати соціально та особистісне значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.
- Здатність створювати рівноправний і справедливий клімат у освітньому середовищі, демонструвати принциповість, вміння відстояти власну думку, протистояти небажаному впливу, але і мати толерантність, вміння пристосовуватися, ефективно діяти в соціальних умовах, що постійно змінюються
- Здатність орієнтуватися в різних життєвих ситуаціях, ефективно працювати в сучасному суспільстві з ринковою економікою, формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СЕМЕСТР I. БЛОК/МОДУЛЬ 1

Розділ 1. Виникнення образотворчого мистецтва

Тема 1. *Походження мистецтва, особливості мистецтва первісного суспільства*

Проблема походження мистецтва, теорії походження мистецтва (теорія «макаронів», теорія руки, теорія гри тощо). Етапи розвитку мистецтва первісного суспільства: палеоліт, мезоліт, неоліт, доба бронзи. Синкретизм як основа мистецтва первісного суспільства. Основні характеристики етапів первісного мистецтва в створенні образів тварин і людини (печерний живопис, наскальна графіка, пластика). Зародження архітектури. Типи мегалітичних споруд первісного суспільства.

Мистецтво палеоліту, неоліту та епохи міді-бронзи на території України (Мізинська стоянка, Кам'яна Могила; антропоморфні стели), особливості художньої культури Трипілля (будівництво, кераміка, орнамент). Скіфо-сарматське мистецтво на території України. Характерні риси в розвитку художньої культури скіфів, «царські» кургани скіфської знаті; специфічні риси скіфського «звіриного стилю». Сарматське мистецтво – наслідування художніх традицій скіфів і утворення самобутнього так званого нового звіриного поліхромно-інкрустаційного стилю.

Розділ 2. Мистецтво Стародавнього Сходу

Тема 1. *Мистецтво східних цивілізацій: Межиріччя (Месопотамія), Стародавній Єгипет*

Специфіка мистецтва східних цивілізацій. Вплив географічних умов на зміст художніх характеристик архітектурних споруд, скульптури та живопису Двиріччя і Стародавнього Єгипту. Характерні ознаки мистецтва Двиріччя (Шумеро-Аккадський, Ассирійський, Вавилонський періоди). Мистецтво Давнього Єгипту – класична модель канонічної культури. Основні етапи розвитку мистецтва Єгипту (Давнє, Середнє, Нове та Пізнє царства). Релігійні уявлення давніх єгиптян та їх відображення в мистецтві. Пантеон богів. Роль культу смерті в формуванні змісту і форм мистецтва, значення канону в створенні художньої програми єгипетського мистецтва. Єдність архітектури і скульптури. Скульптурний портрет та його специфіка. Живопис Давнього Єгипту.

Розділ 3. Мистецтво Античного світу

Тема 1. *Античне мистецтво Давньої Греції, етрусків та Стародавнього Риму*

Поняття «античність». Основні етапи розвитку образотворчого мистецтва античності. Крито-мікенська культура як важлива ланка в мистецтві Стародавнього світу. Специфіка грецької цивілізації. Періодизація мистецтва Стародавньої Греції: гомерівський період, періоди архаїки, класицизму та еллінізму. Роль міфології в світосприйнятті давніх греків і художньому світобаченні. Міфологія як основа античного мистецтва. Образ людини в античному мистецтві та його еволюція (боги, куриси, кори, атлети, герої). Ідеал калокагатії, пошуки ідеального канону в

створенні гармонійного образу людини. Домінанта пластичного бачення світу в мистецтві Давньої Греції. Ордерна система грецької архітектури, її співмірність людині, основні типи будівель і споруд давньогрецької архітектури.

Особливості та періодизація розвитку мистецтва Стародавнього Риму. Мистецтво етрусків: міфологічні уявлення, поховальна скульптура, скульптурні образи богів. Специфіка сприйняття давньогрецького мистецтва в художній культурі Стародавнього Риму. Пафос практичності в мистецтві Стародавнього Риму. Характерні риси мистецтва Республіканського Риму, Принципату Августа та періоду Римської імперії. Типологія римського скульптурного портрету, формування технічних прийомів у досягненні виразності образу людини. Архітектурні та інженерні споруди Стародавнього Риму.

Розвиток античної культури і мистецтва на теренах України IV - VI ст. до н.е., специфіка виникнення колоніальних міст-полісів у Причорномор'ї. Мистецтво причорноморських античних міст-колоній: Боспор, Херсонес, Ольвія. Мистецтво Таврії. Храми, скульптура, теракотові танагрські статуетки. Традиції античного мистецтва на теренах України.

Розділ 4. Мистецтво Середньовічної Європи та Київської Русі

Тема 1. *Мистецтво європейського Середньовіччя*

Поняття «Середньовіччя» в контексті розвитку європейського мистецтва. Основні етапи розвитку мистецтва західноєвропейського середньовіччя доби переселення народів. Сакральний характер середньовічної культури, домінуюче положення релігійного мистецтва. Мистецтво романського стилю, основні типи архітектурних споруд. Книжкова мініатюра епохи Каролінгів. Періодизація й специфічні риси готичного мистецтва. Символіка художнього образу готичного собору, собор як зразок утворення синтезу мистецтв: роль і місце скульптурного оздоблення, художнє значення мистецтва вітражу.

Етапи розвитку візантійського мистецтва та специфіка візантійської художньої системи.. Модель світу в візантійському мистецтві, символіка і принципи синтезу мистецтв в православному храмі. Утворення іконографії православного мистецтва.

Тема 2. *Мистецтво Київської Русі*

Мистецтво стародавніх слов'ян та народне мистецтво українців. Розселення слов'ян в VI – X ст. Виникнення східнослов'янської народності. Відображення світогляду слов'ян у міфологічних образах. Роль торгівельно-культурних і політичних зв'язків з Візантією. Зародження християнства. Мистецтво Київської Русі (IX – XII ст.). Софія Київська (1017 - 1027) як відображення моделі світу та релігійних уявлень Київської Русі; використання різноякісних просторових чинників у вирішенні храмового інтер'єру. Типологічна спільність храмової архітектури, монументальної мозаїки і фрески, іконопису в синтезі літургійного дійства. Розвиток типів православного храму на Русі. Малярство Київської Русі, основні іконографічні типи в іконописі.

СЕМЕСТР II. БЛОК/МОДУЛЬ 2

Розділ 1. Мистецтво епохи Відродження

Тема 1. *Мистецтво італійського і Північного Відродження*

Визначення понять «Відродження», «Ренесанс», історичного ходу ренесансної культури Схід-Захід. Специфіка періодизації італійського Відродження, характеристика умов формування гуманістичних процесів та їх відображення в розвитку образотворчого мистецтва та

архітектури. Зміни уявлень про простір і час під впливом наукових відкриттів. Проблеми простору, композиції, світла, кольору в основних школах живопису італійського Відродження (Флоренція, Рим, Венеція). Людина в мистецтві італійського Ренесансу. Антропоцентризм художньої картини світу. Ренесансний універсализм особистості, його прояви в творчості Л. да Вінчі, Рафаеля, Мікеланджело, Тиціана. Ренесансний синтез мистецтв: розвиток архітектури, скульптури, графіки та ужиткового мистецтва.

Специфіка та хронологічні межі Північного Відродження. Ускладненість світосприйняття майстрами Північної Європи. Відображення народних традицій в мистецтві Північного Відродження. Людина в мистецтві Північного Ренесансу в порівнянні з розумінням образу людини в італійському Відродженні. Шляхи засвоєння новітніх принципів зображення людини в Нідерландах (Я. ван Ейк, І.Босх, П.Брейгель Ст.), Німеччині (А.Дюрер, Г.Гольбейн, Л.Кранах), Франції (Ж.Клуе), Іспанії (Ель Греко). Ман'єризм як завершальний етап епохи Відродження.

Розділ 2. Мистецтво Європи XVII – XVIII ст.

Тема 1. *Європейське мистецтво XVII ст.: бароко і класицизм*

Характеристика епохи Нового часу. Формування ранньобуржуазної культури. Переворот в сфері природничих наук. Особливості змін світогляду людини, драматизм світосприйняття, вплив нового світогляду на мистецтво. Ієрархія системи жанрів образотворчого мистецтва в XVII ст.: «високі» та «низькі» жанри. Стильові проявлення епохи. Стиль бароко, його основні художні риси в творчості італійських художників (А.Карраччі, Л.Берніні, М.Караваджо), художників Фландрії (П.П.Рубенс, А. Ван Дейк, Я.Йорданс, Ф.Снейдерс), Голландії («малі голландці», Я.Вермеєр, Рембрандт), Іспанії (Д.Веласкес, Б.Е.Мурільо). Реалістичні риси в творчості видатних митців епохи різних країн; французька школа «живописної реальності». Стиль класицизм в творчості французьких художників (Н.Пуссен, К.Лоррен).

Тема 2. *Європейське мистецтво XVIII ст.: рококо і класицизм*

Специфіка європейського мистецтва першої половини XVIII ст. як «галантного сторіччя». Формування стилю рококо у французькому мистецтві. Особливості архітектурних споруд нового стилю (готель Субіз у Парижі). Основні представники рококо в живописі (А.Ватто, Ф.Буше, О.Фрагонар). Становлення світоглядних уявлень і художньої картини світу Просвітництва. Основні стилі та напрями в мистецтві Просвітництва. Епоха Просвітництва в Англії та Франції, відображення її ідеалів в мистецтві класицизму, творчість Ж.-Л.Давіда. Просвітницький реалізм Ж.-Б.С.Шардена. Елементи сентименталізму в мистецтві епохи Просвітництва. Творчість Ж.-Б.Греза у Франції. Елементи класицизму та сентименталізму у Т.Гейнсборо, Дж.Рейнолдса – засновників англійського портрету.

Тема 3. *Українське мистецтво XVIII ст.: бароко, рококо і класицизм.*

Специфічні умови переходу України до культури світського типу. Формування нової культури європейського зразка. Поява авторства в мистецтві. Специфіка існування стилів бароко та рококо: архітектурні споруди Ф.Б.Растреллі в Києві. Стиль класицизм в українських містах, його проявлення в архітектурі, живописі Києва, Лівобережжя, Слобожанщини, Одеси. Архітектура, скульптура та живопис Львова, специфіка розвитку окремих видів мистецтва (меморіальна скульптура), стильовий синтез у львівському міському середовищі.

Специфіка формування в Україні нової культури європейського зразка, особливості розвитку українського мистецтва. Стилi бароко та рококо в архітектурі (творчість Ф.Б.Растреллі в Києві). Просвітництво, класицизм і сентименталізм, їх проявлення в архітектурі Києва, Лівобережжя, Слобожанщини, Одеси, в живописі України. Архітектура, скульптура та живопис Львова, специфіка розвитку окремих видів мистецтва (меморіальна скульптура), стильовий синтез у львівському міському середовищі. Паркове мистецтво в Україні (Софійський парк в Умані).

Розділ 3. Світове мистецтво XIX ст.

Тема 1. *Мистецтво романтизму в Європі*

Романтизм як світовий ідейно-художній рух, тип творчості і художній метод. Художньо-естетична програма романтизму. Романтичне розуміння природи як «космічного організму». Дуалізм як основний принцип художнього образу людини в творчості художників-романтиків. Типи романтичних конфліктів і героїв та їхнє відображення в портреті. Основні напрямки романтичних пошуків ідеалу. Прагнення до «глобального» синтезу. Романтичні прояви в творчості Ф.Гойї. Основні напрями романтичних пошуків у творчості французьких засновників руху Т.Жеріко та Е.Делакруа. Особливості розвитку ідей романтизму в мистецтві Німеччини (К.Д.Фридрих, «назарейці»), Австрії (Бідермаєр), Англії («братство прерафаелітів»). Розвиток архітектури періоду романтизму: стиль ампір, еклектика (історизм), відображення світоглядних принципів романтизму.

Тема 2. *Реалізм в образотворчому мистецтві Європи*

Формування реалізму як творчого методу і художнього напрямку мистецтва другої половини XIX ст. Етапи розвитку реалістичного мистецтва в країнах Європи. Проблеми історичних модифікацій реалізму. Життя в його безперервному і закономірному розвитку як предмет реалістичного відображення. Орієнтування на дослідження соціальних законів, усвідомлення їх впливу на історію і долю людей. Типізація, узагальнення явищ соціальної дійсності, духовного наповнення соціального буття людини як головний принцип художнього образу. Відкриття пленерного живопису художниками Франції: «барбізонська школа» пейзажного живопису та її новаторський підхід до відтворення образу природи в живописі. Творчість Г.Курбе, Ф.Мілле, О.Дом'є, «барбізонців» і К.Коро (Франція).

Умови виникнення мистецтва імпресіонізму у Франції, основні естетичні та світоглядні концепції, вплив наукових відкриттів на новаторство у відображенні реальності, проблеми світла, кольору, простору, цілісності композиції в живописі Е.Мане, О.Ренуара, К.Моне, К.Піссарро, Е.Дега, А.Сислея. Тематичні новації в живописі імпресіоністів («вони писали хатини та капусту замість палаців та троянд»).

Тема 3. *Мистецтво романтизму та реалізму в Україні*

Специфіка романтизму та реалізму в українському мистецтві. Творчі пошуки українських митців В.Рокачевського, В.Штернберга. Творчі досягнення Т.Г.Шевченка як живописця та академіка гравюри, відображення в ньому громадських ідеалів, що визначили подальший розвиток українського образотворчого мистецтва. Національно-етнічна проблематика в живописі та графіці Т.Г.Шевченка. Новаторство творчих надбань Т.Шевченка в романтичному та реалістичному напрями мистецтва. Значення творчості Т.Г.Шевченка для української культури, розвиток теми життя українського селянства в творах послідовників Т.Шевченка. Романтичні пошуки національного образу в українському портреті та пейзажі початку XIX ст. Вплив діяльності російського Товариства пересувних художніх виставок на український живопис і художнє життя в Україні. Розвиток системи жанрів в українському живописі в умовах реалістичного світосприйняття (історико-побутова картина, краєвиди, портрет), видатні представники, що сприяли розвитку та розквіту цих жанрів (М.Пимоненко, П.Левченко, М.Беркос, І.Труш, І.Похитонов, О.Світославський, В.Орловський, С.Васильківський, П.Мартинович, М.Крушевський, М.Івасюк). Розвиток виховання художніх кадрів у навчальних закладах України (Київська, Одеська, Львівська, Харківська рисувальні школи).

Розділ 4. Світове мистецтво кінця XIX – першої третини XX ст.

Тема 1. *Європейське мистецтво кінця XIX – початку XX ст.*

Складність світобачення, філософських концепцій, релігійних пошуків та соціальних процесів епохи кінця XIX – початку XX століть. Постімпресіонізм як новаторське явище живопису другої половини – кінця XIX ст. у мистецтві Франції. Художні системи у творчості художників Ж.Сьора, В.Ван Гога, П.Гогена, П.Сезанна як зародження авангардних напрямків та течій мистецтва

початку XX ст. Новітні тенденції в створенні афіші і плакату в творчості А.Тулуз-Лотрека. Появлення символізму в мистецтві, його програмні ідеї та реалізація цих ідей засобами різних видів мистецтва (творчість П.Боннара і представників групи «Набі», М. Дені, П. де Шавана, Г.Моро, А. Бекліна). Формування стилю модерн, його назви в різних країнах (сецесіон, ар нуво, ліберті, югедстіль, тіффані), його художні особливості та основні риси в архітектурі, декоративно-прикладному мистецтві, графіці, живописі Європи. Естетична програма модерну в створенні синтезу в просторі людського середовища (творчість О.Бердслея, Г.Клімта, А.Мухи). Досягнення декоративно-прикладного мистецтва стилю модерн. Архітектура європейського модерну новаторські відкриття в творчості В.Орта, Е.Гимара, Ейфеля, Ч.Макінтоша, О.Вагнера, Л.Салливена, А. Гауді.

Тема 2. *Європейське мистецтво авангардних напрямів*

Соціокультурні причини виникнення та філософсько-естетичні концепції новітньої художньої системи в мистецтві Європи першої третини XX ст. Основні течії європейського авангардного мистецтва та виразність їх образотворчої мови: фовізм (А.Матіс, Ван Донген, А.Марке), кубізм (Х.Грис, П.Пікасо), футуризм (Ф.Маринетті, П.Боччоні, Дж.Северіні, К.Карра, Балла), сюрреалізм (С.Далі, Р.Магритт, Дж.Кирико, Х.Міро, Г.Арп та інші), експресіонізм (Е.Мунк, А.Модільяні, О.Дикс, Е. Нольде, М.Пехштейн та інші), неопластицизм (П.Мондріан). Новації і взаємовідношення з образотворчою традицією. Маніфестаційний характер нових художніх об'єднань. Художнє значення відкриття нової образотворчої мови.

Тема 3. **Мистецтво модерну і авангарду в Україні**

Загальна характеристика розвитку художньої культури України кінця XIX – поч. XX ст. Творчість О.Мурашка – риси імпресіонізму та реалізму. Творчі досягнення, новаторство Г.Нарбута в мистецтві ілюстрації та книжкової графіки. Символізм в українському мистецтві: П.Холодний, М.Жук. Архітектура українського модерну: П.Альошин, В.Кричевський, В.Городецький, Я.Паученко.

Особливості розвитку авангардного мистецтва в Україні. Діяльність О.Екстер, В.Єрмілова, О.Богомазова, братів Бурлюків, К. Малевича в українському художньому просторі, роль і значення одеського «Салону Іздебського» в розповсюдженні авангардного мистецтва. Творчість М.Бойчука та його школи («неовізантинізм»). О.Архипенко та його вплив на світове мистецтво. О.Осмьоркін, А. Ерделя як представники «сезаннізму» в українському культурному просторі, пошуки власного стилю.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Блок/Модуль 1												

Розділ 1. Виникнення образотворчого мистецтва												
Тема 1. <i>Походження мистецтва, особливості мистецтва первісного суспільства</i>	12	2	2			8						
Разом за розділом 1	12	2	2			8						
Розділ 2. Мистецтво Стародавнього Сходу												
Тема 1. <i>Мистецтво східних цивілізацій: Межиріччя (Месопотамія), Стародавній Єгипет</i>	12	2	2			8						
Разом за розділом 2	12	2	2			8						
Розділ 3. Мистецтво Античного світу												
Тема 1. <i>Античне мистецтво Давньої Греції та Стародавнього Риму</i>	12	2	2			8						
Разом за розділом 3	12	2	2			8						
Розділ 4. Мистецтво Середньовічної Європи та Київської Русі												
Тема 1. <i>Мистецтво європейського Середньовіччя</i>	12	2	1			9						
Тема 2. <i>Мистецтво Київської Русі</i>	12	2	1			9						
Разом за розділом 4	24	4	2			18						
Разом у семестрі I	60	10	8			42						

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Блок/Модуль 2												
Розділ 1. Мистецтво епохи Відродження												
Тема 1. <i>Мистецтво італійського Відродження</i>	8	2	2			4						
Тема 2. <i>Мистецтво Північного Відродження</i>	6		2			4						

Разом за розділ 1	14	2	4			8						
	Розділ 2. Мистецтво Європи XVII – XVIII ст.											
Тема 1. <i>Європейське мистецтво XVII ст.: бароко і класицизм</i>	8	2	2			4						
Тема 2. <i>Європейське мистецтво XVIII ст.: рококо і класицизм</i>	8	2	2			4						
Тема 3. <i>Українське мистецтво XVIII ст.: бароко, рококо і класицизм.</i>	10		2			8						
Разом за розділ 2	26	4	6			16						
	Розділ 3. Світове мистецтво XIX ст.											
Тема 1. <i>Мистецтво романтизму в Європі</i>	8	2	2			4						
Тема 2. <i>Реалізм в образотворчому мистецтві Європи</i>	6		2			4						
Тема 3. <i>Мистецтво романтизму та реалізму в Україні</i>	8		2			6						
Разом за розділ 3	22	2	6			14						
	Розділ 4. Світове мистецтво кінця XIX – першої третини XX ст.											
Тема 1. <i>Європейське мистецтво кінця XIX – початку XX ст.</i>	8	2	2			4						
Тема 2. <i>Європейське мистецтво авангардних напрямів</i>	8	2	2			4						
Тема 3. <i>Мистецтво модерну і авангарду в Україні</i>	10		2			8						
Разом за розділом 4	26	4	6			16						
Усього годин на II півріччя	90	12	22			56						
ІНДЗ												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	

Усього годин												
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Походження мистецтва, особливості мистецтва первісного суспільства</i>	2
2	<i>Мистецтво східних цивілізацій: Межиріччя (Месопотамія), Стародавній Єгипет</i>	2
3	<i>Античне мистецтво Давньої Греції та Стародавнього Риму</i>	2
4	<i>Мистецтво європейського Середньовіччя</i>	2
5	<i>Мистецтво Київської Русі</i>	2
6	<i>Мистецтво італійського Відродження</i>	2
7	<i>Європейське мистецтво XVII ст.: бароко і класицизм</i>	2
8	<i>Європейське мистецтво XVIII ст.: рококо і класицизм</i>	2
19	<i>Мистецтво романтизму в Європі</i>	2
10	<i>Європейське мистецтво кінця XIX – початку XX ст.</i>	2
11	<i>Європейське мистецтво авангардних напрямів</i>	2
	Разом	22

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Походження мистецтва, особливості мистецтва первісного суспільства</i>	2
2	<i>Мистецтво східних цивілізацій: Межиріччя (Месопотамія), Стародавній Єгипет</i>	2
3	<i>Античне мистецтво Давньої Греції та Стародавнього Риму</i>	2
4	<i>Мистецтво європейського Середньовіччя та Київської Русі</i>	2
5	<i>Мистецтво італійського Відродження</i>	2
6	<i>Мистецтво Північного Відродження</i>	2
7	<i>Європейське мистецтво XVII ст.: бароко і класицизм</i>	2
8	<i>Європейське мистецтво XVIII ст.: рококо і класицизм</i>	2
9	<i>Українське мистецтво XVIII ст.: бароко, рококо і класицизм.</i>	2
10	<i>Мистецтво романтизму в Європі</i>	2

11	<i>Реалізм в образотворчому мистецтві Європи</i>	2
12	<i>Мистецтво романтизму та реалізму в Україні</i>	2
13	<i>Європейське мистецтво кінця XIX – початку XX ст.</i>	2
14	<i>Європейське мистецтво авангардних напрямів</i>	2
15	<i>Мистецтво модерну і авангарду в Україні</i>	2
	Разом	30

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		1

4.3. Теми лабораторних занять

4.3.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
	Разом	

4.3.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
	Разом	

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Походження мистецтва, особливості мистецтва первісного суспільства</i>	8
2	<i>Мистецтво східних цивілізацій: Межиріччя (Месопотамія), Стародавній Єгипет</i>	8
3	<i>Античне мистецтво Давньої Греції та Стародавнього Риму</i>	8
4	<i>Мистецтво європейського Середньовіччя</i>	9
5	<i>Мистецтво Київської Русі</i>	9
6	<i>Мистецтво італійського Відродження</i>	4
7	<i>Мистецтво Північного Відродження</i>	4
8	<i>Європейське мистецтво XVII ст.: бароко і класицизм</i>	4
9	<i>Європейське мистецтво XVIII ст.: рококо і класицизм</i>	4
10	<i>Українське мистецтво XVIII ст.: бароко, рококо і класицизм</i>	4
11	<i>Мистецтво романтизму в Європі</i>	4
12	<i>Реалізм в образотворчому мистецтві Європи</i>	4
13	<i>Мистецтво романтизму та реалізму в Україні</i>	4
14	<i>Європейське мистецтво кінця XIX – початку XX</i>	4
15	<i>Європейське мистецтво авангардних напрямів</i>	4
16	<i>Мистецтво модерну і авангарду в Україні</i>	8

	Разом	90
--	-------	----

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Історія мистецтва» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп’ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проектний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

- 1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
 - наочні (презентація, демонстрування);
 - практичні методи (вправи; практичні завдання).
- 2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
 - метод проблемного викладу матеріалу;
 - моделювання життєвих ситуацій;
 - мозковий штурм;
 - метод опори на життєвий досвід;
 - навчальної дискусії.
- 3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:
 - усного контролю;
 - письмового контролю;
 - самоконтролю та взаємоконтролю;
 - рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об’єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;

- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- завдання на реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю є* перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю є* перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

Семестр I

Модуль I. Питання до заліку

1. Характеристика основних періодів та особливостей розвитку мистецтва первісного суспільства.
2. Анімалістичний жанр печерного живопису первісного суспільства та його художні особливості.
3. Специфіка зображення людини у мистецтві первісного суспільства.
4. Особливості петрогліфів як зображення і як протописемності.
5. Характеристика розвитку мистецтва Межіріччя.
6. Скульптурні зображення та архітектура Шумеро-Аккадського періоду.
7. Специфіка рельєфних зображень в асирійському мистецтві.
8. Нововавілонське мистецтво архітектури і скульптури.
9. Хронологічні етапи розвитку мистецтва Давнього Єгипту та художні особливості мистецтва на кожному етапі.
10. Вплив канону на архітектуру і скульптуру Давнього Єгипту.
11. Період Амарни та специфіка мистецтва даного періоду розвитку Давнього Єгипту.
12. Основні етапи розвитку мистецтва Античної Греції та їхні художньо-естетичні особливості.
13. Давньогрецький архітектурний ордер, його види і значення для світової архітектури.
14. Типи храмової архітектури Давньої Греції.
15. Скульптура Давньої Греції та її особливості.
16. Характеристика типів скульптурного портрету Стародавнього Риму.
17. Основні види та специфічні риси архітектурних споруд Стародавнього Риму.
18. Романський стиль у мистецтві середньовічної Європи.
19. Основні періоди та художні особливості мистецтва французької готики.
20. Специфіка готичних храмів Німеччини.

21. Специфіка пам'яток первісного мистецтва пізнього палеоліту з Мізинської стоянки.
22. Унікальність скельних зображень Кам'яної Могили.
23. Особливості орнаменту розписної кераміки Трипілья.
24. Будівництво Трипілья та характерні риси житлових будинків.
25. Художня специфіка «звіриного стилю» в скіфському мистецтві.
26. Кам'яні антропоморфні стели та їхні особливості.
27. Специфіка матеріально-художньої культури давніх слов'ян на теренах України.
28. Храм Софії Константинопольської та його художньо-естетичні особливості.
29. Формування православної іконографії Христа у Візантійський період.
30. Іконографічні типи Богоматері Візантійського періоду.
31. Символіка архітектурної споруди Софії Київської.
32. Фрески та мозаїки Софії Київської періоду Давньої Русі
33. Особливості синтезу православного храму періоду Київської Русі (на прикладі церкви Параскеви П'ятниці у Чернігові).
34. Специфіка канону та іконографічні типи іконопису періоду Київської Русі.
35. Архітектурні особливості
36. Давньоруська книжкова мініатюра та її характерні риси.
37. Еволюція форми української дерев'яної церкви та її основні типи.
38. Оборонне зодчество України періоду Середньовіччя.
39. Християнський канон у мистецтві ікони та його варіації в пізній українській іконі.
40. Унікальність дерев'яних українських іконостасів (на прикладі церкви у Сорочинцях).

Семестр II

Модуль I. Питання до екзамену

Перше питання білету

1. Характеристика художньо-естетичних особливостей мистецтва італійського Відродження: періодизація, специфіка розвитку мистецтва кожного періоду.
2. Причини виникнення і художні особливості ман'єризму (Я.Понтормо, А.Бронзіно, Ф.Парміджаніно, Б.Челліні).
3. Хронологічні межі та загальна характеристика мистецтва Північного Відродження. Ускладненість світосприйняття майстрами Північної Європи.
4. Сіль бароко в європейському мистецтві, основні художньо-естетичні характеристики живопису та архітектури.
5. Голландський натюрморт, його основні представники, основні типи натюрморту і алегоричний символізм його змісту.
6. Поняття терміну «сіль класицизм». Характерні ознаки класицизму XVII ст. у живописі Н.Пуссена і К.Лоррена.
7. Визначення поняття «сіль рококо», характерні риси стилю рококо у Франції (А.Ватто, Ф.Буше, Ж.О.Фрагонар; архітектура).
8. Епоха Просвітництва та її відображення в мистецтві класицизму і сентименталізму Франції (Ж.Б.Грез, Ж.-Б.С.Шарден, Ж.Л.Давід, Д.Енгр).
9. Особливості мистецтва європейського романтизму (Т.Жеріко, Е. Делакруа, К.Д. Фридрих, Братство Прерафаелітів).
10. Бідермаєр та його особливості (Карл Шпіцвег, Людвіг Ріхтер, Мориц фон Швінд, Фридрих фон Амерлінг).
11. Відкриття плерного живопису художниками Франції: «барбізонська школа» пейзажного живопису.

12. Умови виникнення об'єднання французьких імпресіоністів, специфіка імпресіоністичного живопису, новаторські відкриття імпресіоністів у сюжетному створенні живописних композицій.
13. Пейзажний жанр у творчості українських художників реалістичного напрямку (П.Левченко, І.Похитонов, І.Труш, О.Світославський, В.Орловський, С.Васильківський).
14. Історичний жанр у творчості українських художників реалістичного напрямку М.Пимоненка, Г.Крушевського, М.Івасюка.
15. Постімпресіонізм як новаторське явище живопису другої половини – кінця XIX ст.: особливості та основні характерні риси творчої манери майстрів В.Ван Гога, П.Гогена, П.Сезанна.
16. Характерні риси архітектури європейського модерну та новаторські відкриття в творчості В.Орта, Е.Гимара, Ч.Макінтоша, О.Вагнера, Л.Саллівена, А. Гауді.
17. Архітектура українського модерну: П.Альошин, В.Кричевський, В.Городецький, Я.Паученко.
18. Характеристика художніх напрямів та пошуків нової образотворчої мови в європейському мистецтві першої третини XX ст.: фовізм, кубізм.
19. Характеристика художніх напрямів та пошуків нової образотворчої мови в європейському мистецтві першої третини XX ст.: експресіонізм, футуризм, сюрреалізм.
20. Геометрична абстракція в авангардному мистецтві (К. Малевич і традиції українського народного мистецтва, П. Мондріан).

Друге питання білету

21. Творчість видатних майстрів Високого Відродження (Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело).
22. Специфіка мистецтва Пізнього Відродження і розвиток венеціанської школи живопису (Джорджоне, Тинторетто, Тиціан).
23. Особливості творчості видатних митців Північного Відродження в Нідерландах (Я. Ван Ейк, І.Босх, П.Брейгель Ст.).
24. Шляхи засвоєння новітніх принципів зображення людини в мистецтві Німеччини (А.Дюрер, Г.Гольбейн Молодший).
25. Барокові і реалістичні риси в творчості Г. Рембрандта і Я. Вермеєра.
26. Фламандське бароко: П.П.Рубенс, А.Ван Дейк, концепція барокового парадного портрету.
27. Складність стилевих принципів у художній системі Д.Веласкеса.
28. Творчість видатних живописців українського походження Д.Левицького, В.Боровиковського, А.Лосенка.
29. Відображення трагічного світосприйняття в творчості Ф.Гойї.
30. Творчість англійського пейзажиста Д.Констебла.
31. Основи законів реалізму в живописі Г. Курбе.
32. Особливості творчості французького художника-імпресіоніста К.Моне.
33. Особливості творчості французького художника-імпресіоніста О.Ренуара.
34. Особливості романтизму та реалізму в творчості Т.Г.Шевченка.
35. Творчість представників європейського мистецтва символізму: Г.Моро, А. Беклін, П. де Шаван, М. Дені.
36. Творчість представників європейського мистецтва стилю модерн: Г.Клімт, О.Бердслей, А.Муха.
37. Творчість П.Пікасо і кубізм.
38. Творчі пошуки М.Бойчука і «бойчукистів» (специфіка «неовізантинізму»).
39. Художні відкриття у творчості О.Архипенка.
40. Творчість Тетяни Яблонської.

Третє питання білету

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти Для екзамену

Блок/Модуль I

Поточне тестування та самостійна робота														Разом
Розділ 1				Розділ2	Розділ 3								МКР	
T1	T2	T3	T4											
7-20	7-20	7-20	7-20										7 - 20	35-100

T1, T2 ... T11 – теми змістових модулів.

Блок/Модуль II

Поточне тестування та самостійна робота														Разом
Розділ 1				Розділ2	Розділ 3								Екзамен	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11				
3-6	3-6	3-6	3-6	3-6	3-6	3-6	3-6	3-6	3-6	3-6			12 - 40	35-100

T1, T2 ... T11 – теми змістових модулів.

За виконання курсового проєкту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 50	до 10	до 40	100

Розподіл балів, які отримують студенти за виконання окремих завдань

Тема	Пр.	Сам. роб.	Завдання	Бали	Сума
			Блок/модуль I		

Т 1	1	1	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі. 2. Аналіз художніх пам'ятників періоду, що розглядається в темі. 3. Словник термінів до теми заняття.	3 - 10 2 - 7 2 - 3	7 - 20
Т 2	2	2	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі. 2. Аналіз художніх пам'ятників періоду, що розглядається в темі. 3. Словник термінів до теми заняття.	3 - 10 2 - 7 2 - 3	7 - 20
Т 3	3	3	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі. 2. Аналіз художніх пам'ятників періоду, що розглядається в темі. 3. Словник термінів до теми заняття.	3 - 10 2 - 7 2 - 3	7 - 20
Т 4	4	4	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі. 2. Аналіз художніх пам'ятників періоду, що розглядається в темі. 3. Словник термінів до теми заняття.	3 - 10 2 - 7 2 - 3	7 - 20
			МКР		7 - 20
			Разом		35 - 100

Блок/модуль II

Тема	Пр.	Сам. роб.	Завдання	Бали	Сума
Т 1	1	1	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі, відповіді на питання і доповнення 2. Аналіз художніх пам'ятників 3. Словник термінів до теми заняття.	1 - 3 1 - 2 1 - 1	3 - 6
Т 2	2	2	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі, відповіді на питання і доповнення 2. Аналіз художніх пам'ятників 3. Словник термінів до теми заняття.	1 - 3 1 - 2 1 - 1	3 - 6
Т 3	3	3	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі, відповіді на питання і доповнення 2. Аналіз художніх пам'ятників 3. Словник термінів до теми заняття.	1 - 3 1 - 2 1 - 1	3 - 6

Т 4	4	4	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі, відповіді на питання і доповнення. 2. Аналіз художніх пам'ятників 3. Словник термінів до теми заняття.	1 - 3 1 - 2 1 - 1	3 – 6
Т 5	5	5	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі, відповіді на питання і доповнення. 2. Аналіз художніх пам'ятників 3. Словник термінів до теми заняття.	1 - 3 1 - 2 1 - 1	3 - 6
Т 6	6	6	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі, відповіді на питання і доповнення. 2. Аналіз художніх пам'ятників 3. Словник термінів до теми заняття.	1 - 3 1 - 2 1 - 1	3 – 6
Т 7	7	7	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі, відповіді на питання і доповнення. 2. Аналіз художніх пам'ятників 3. Словник термінів до теми заняття.	1 - 3 1 - 2 1 - 1	3 – 6
Т 8	8	8	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі, відповіді на питання і доповнення. 2. Аналіз художніх пам'ятників 3. Словник термінів до теми заняття.	1 - 3 1 - 2 1 - 1	3 – 6
Т 9	9	9	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі, відповіді на питання і доповнення. 2. Аналіз художніх пам'ятників 3. Словник термінів до теми заняття.	1 - 3 1 - 2 1 - 1	3 – 6
Т 10	10	10	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі, відповіді на питання і доповнення. 2. Аналіз художніх пам'ятників 3. Словник термінів до теми заняття.	1 - 3 1 - 2 1 - 1	3 – 6
Т 11	11	11	1. Аналіз основних проблем мистецтва періоду, що розглядається в темі, відповіді на питання і доповнення. 2. Аналіз художніх пам'ятників 3. Словник термінів до теми заняття.	1 - 3 1 - 2 1 - 1	3 – 6
Екз.			Екзамен	5 - 40	5 - 40
			РАЗОМ	35 - 100	35 - 100

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з «Історії мистецтва» в процесі виконання практичних завдань

1. Поточне оцінювання здійснюється протягом всього семестру в процесі виконання завдань на практичних заняттях, на консультаціях (при відпрацюванні пропущених занять або при бажанні підвищити попереднє оцінювання).

5 – 6 б. - студент отримує в тому випадку, якщо він продемонстрував досконале знання та розуміння понятійного апарату з теми заняття, вільне оперування класифікаціями видів та жанрів образотворчого мистецтва, поняттям стилю та напрямку мистецтва, відповідь на поставлені до самостійного осмислення питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами творчого осмислення матеріалу, вміє аналізувати твори образотворчого мистецтва, послідовно і логічно виявити основні якості художнього твору, має гарний стиль викладання своїх думок щодо обраного ним твору для опису.

3 – 4 б. - виставляється за відповідь, яка майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер, понятійна основа базується на обраній класифікації, відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу, недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями з теми, може застосувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки, аналіз твору проведено без проявлення яскравих творчих здібностей.

1 – 2 б. – виставляється за неповну, фрагментарну відповідь. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер, вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру, у відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Аналіз обраного для опису твору має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість, порушена послідовність розгляду твору. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У тексті і відповіді на питання наявні фактичні та мовленнєві помилки.

0 б. - якщо студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності та оперує лише загальними фразами, відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені поняття з теми, дає відповідь у формі висловлювання (судження), крім того відповідь має не самостійний характер і грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з «Історії мистецтва» в процесі виконання самостійних завдань

До самостійного опрацювання кожної теми надається певна кількість годин. Оцінки за самостійну роботу виставляється за результатами виконання окремих завдань за шкалою від 1 до 10 б.

5 – 6 б. - студент отримує в тому випадку, якщо матеріал, що був підготовлений самостійно (зокрема написаний реферат за обраною темою, самостійно описані та проаналізовані художні твори, виконаний словник термінів, самостійно заповнена графа хронологічної таблиці), має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами творчого осмислення матеріалу, вміє аналізувати твори образотворчого мистецтва, послідовно і логічно виявити основні якості художнього твору, має гарний стиль викладання своїх думок щодо обраного ним твору для опису.

3 – 4 б. - виставляється за завдання, які виконані у повному обсязі, мають усвідомлений та достатньо розгорнутий характер, понятійна основа базується на обраній класифікації, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу, недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями з теми, може застосувати їх у новій навчальній ситуації. У певних завданнях трапляються окремі неточності, аналіз твору проведено без проявлення яскравих творчих здібностей.

1 – 2 б. – виставляється за виконання завдань у неповному обсязі. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер, вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру, відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Аналіз обраного для опису твору має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість, порушена послідовність розгляду твору. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У тексті реферату та аналізі і описі творів, а також у заповненій хронологічній таблиці наявні фактичні помилки.

0 б. - якщо студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності та оперує лише загальними фразами, відтворює лише окремі фрагменти, прзглядає лише розрізнені поняття з теми, аналізує твори неглибоко, аналіз не має самостійного характеру, у заповненій хронологічній таблиці є грубі фактичні помилки.

Таблиця критеріїв оцінювання

Фахові компетентності	Показники	Бали
1. СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.	<u>Знання:</u> 1. Володіння методами мистецтвознавчого аналізу та атрибуції, ідентифікації, класифікації мистецьких об'єктів і пам'яток культури.	1 – 4
	2. Знання й розуміння основних концепцій, теорії та загальної структури, класифікації видів, жанрів образотворчого мистецтва.	1 – 4
	<u>Уміння:</u> 1. Володіння основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування), розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну та розповідну форму отриманим відомостям, вміти користуватися інформаційними та комунікаційними технологіями, здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел.	1 – 5
	2. Уміння виокремлювати основні етапи розвитку світового мистецтва, виділяти та обґрунтовувати загальну специфіку культурно-історичних процесів, застосовувати знання з історії мистецтва у професійній діяльності, аналізувати актуальний стан і тенденції розвитку мистецтва, генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.	1 - 5
2. СК 3 Здатність оперувати професійною термінологією.	<u>Знання:</u> 1. Володіння методами мистецтвознавчого аналізу та атрибуції, ідентифікації, класифікації мистецьких об'єктів і пам'яток культури.	1 – 4
	2. Здатність характеризувати та визначати приналежність твору до тієї чи іншої історичної доби розвитку мистецтва, співвідносити різні культурно-історичні епохи.	1 – 4
	3. Здатність здійснювати пошук, аналіз та	

	оброблення інформації з різних джерел. <u>Уміння:</u> 1. Володіння основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування), розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну та розповідну форму отриманим відомостям, вміти користуватися інформаційними та комунікаційними технологіями, здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел. 2. Уміння виокремлювати основні етапи розвитку світового мистецтва, виділяти та обґрунтовувати загальну специфіку культурно-історичних процесів, застосовувати знання з історії мистецтва у професійній діяльності, аналізувати актуальний стан і тенденції розвитку мистецтва, генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід	1 – 3 1 – 5 1 - 5
3. СК 8 Здатність мислити рефлексивно, продуктивно та креативно для створення творчого продукту.	<u>Знання:</u> 1. Володіння методами мистецтвознавчого аналізу та атрибуції, ідентифікації, класифікації мистецьких об'єктів і пам'яток культури. 2. Знання й розуміння основних концепцій, теорії та загальної структури, класифікації видів, жанрів образотворчого мистецтва. 3. Здатність характеризувати та визначати приналежність твору до тієї чи іншої історичної доби розвитку мистецтва, співвідносити різні культурно-історичні епохи. <u>Уміння:</u> 1. Володіння основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування), розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну та розповідну форму отриманим відомостям, вміти користуватися інформаційними та комунікаційними технологіями, здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел. 2. Уміння виокремлювати основні етапи	1 – 4 1 – 4 1 – 5 1 – 5

	розвитку світового мистецтва, виділяти та обґрунтовувати загальну специфіку культурно-історичних процесів, застосовувати знання з історії мистецтва у професійній діяльності, аналізувати актуальний стан і тенденції розвитку мистецтва, генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.	1 - 5
4. СК 9 Здатність презентувати результати своєї творчої та педагогічної діяльності.	<u>Знання:</u> 1. Володіння методами мистецтвознавчого аналізу та атрибуції, ідентифікації, класифікації мистецьких об'єктів і пам'яток культури. 2. Знання матеріалів та технік образотворчого мистецтва; виразальних і виразних засобів, професійної термінології, етапів та методики виконання зображення. 3. Знання й розуміння основних концепцій, теорії та загальної структури, класифікації видів, жанрів образотворчого мистецтва. 4. Здатність характеризувати та визначати приналежність твору до тієї чи іншої історичної доби розвитку мистецтва, співвідносити різні культурно-історичні епохи. 5. Здатність здійснювати пошук, аналіз та оброблення інформації з різних джерел. <u>Уміння:</u> 1. Володіння основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування), розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну та розповідну форму отриманим відомостям, вміти користуватися інформаційними та комунікаційними технологіями, здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел. 2. Уміння виокремлювати основні етапи розвитку світового мистецтва, виділяти та обґрунтовувати загальну специфіку культурно-історичних процесів, застосовувати знання з історії мистецтва у професійній діяльності, аналізувати актуальний стан і тенденції розвитку мистецтва, генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва, впроваджувати український та	1 – 4 1 – 4 1 – 4 1 – 5 1 – 3 1 – 5 1 – 5

	зарубіжний мистецький досвід.	
5. СК 10 Здатність використовувати спеціальні технічні засоби, новітні інформаційні й цифрові технології в процесі професійної діяльності.	<u>Знання:</u> 1. Здатність здійснювати пошук, аналіз та оброблення інформації з різних джерел. 2. Володіння методами мистецтвознавчого аналізу та атрибуції, ідентифікації, класифікації мистецьких об'єктів і пам'яток культури. <u>Уміння:</u> 1. Володіння основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування), розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну та розповідну форму отриманим відомостям, вміти користуватися інформаційними та комунікаційними технологіями, здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел. 2. Вміння орієнтуватися в сучасних програмних та апаратних засобах, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням.	1 – 3 1 – 4 1 – 5 1 - 4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти,

в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Блок/модуль I

Основна

1. Баженов О.Л. Історія первісного суспільства: навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету денної форми навчання. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2014. 296 с.
2. Великие художники: их жизнь, вдохновение и творчество. Київ: ООО «Иглмосс Юкрейн», 2003 (Серія альбомів).
3. Єрошкіна О. О. Епоха класицизму: навч. посібник. Харків: ХНАМГ, 2011. 187 с.
4. Історія української архітектури / Ю.С.Асєєв, В.В.Вечерський, О.М.Годованук та ін.; За ред. В.І.Тимофійєнка. Київ: Техніка, 2003. 472 с.
5. Кравич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво. У 3 ч. Львів, 2003 – 2005: Ч.І. 256 с., Ч.ІІ. 268 с.
6. Кримський С. Софія Київська: Ефект високого неба. Україна Incognita. Київ, 2002
7. Овсійчук В. Класицизм і романтизм в українському мистецтві. Київ: Дніпро, 2001. 446 с.

Допоміжна

1. Білецький П.О. Українське мистецтво другої половини XVII - XVIII століть. Київ: Мистецтво, 1981. 159 с.
2. Кримський С. Менталітет українського бароко. *Розбудова держави*. 1999. № 7-12. С. 126-135
3. Ничкало С.А. Мистецтвознавство: короткий тлумачний словник. Київ: Либідь, 1999. 207 с.
4. Овсійчук В.А. Українське мистецтво XIV – першої половини XVIII століття. Київ: Оберіг, 1985. 269 с.
5. Степовик Д. Історія української ікони X - XX століть. Київ: Либідь, 1996. 436 с.

Наукові статті канд. мистецтвознавства О.І. Кириченко

1. Міждисциплінарний підхід до аналізу художніх творів у навчальному процесі майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Наукові записки*. Ред. кол.: В.В.Радул, В.А. Кушнір та ін. Випуск 139. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2015. 316 с. С. 69-73
3. Кириченко О. Категорія художнього образу як проблема естетичного освоєння світу в процесі творчої діяльності студентів художньо-графічного відділення. *Наукові записки*. Ред. кол.: В.Ф.Черкасов, В.В.Радул, Н.С. Савченко та ін. Випуск 144. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2016. 298 с. С. 32-37

Інформаційні ресурси

1. Британська галерея Тейт. Лондон (колекція). URL: <https://gallerix.ru/album/Tate>
2. Ватиканські музеї. URL: <http://www.christusrex.org/www1/vaticano/0-Musei.html>
3. Галерея Уффіці. Флоренція. URL: http://muzei-mira.com/muzei_italii/49-galereya-uffici-vo-florencii.html
4. Державні музеї, Берлін. URL: <http://www.smb.museum/museen-und-einrichtungen.html>
5. Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні в XV – XVIII ст. Київ: Наукова думка, 1983. 180 с. URL: http://shron.chtyvo.org.ua/Zholtovskiy_Pavlo/Khudozhnie_zhyttia_na_Ukraini_v_XVI-XVIII_st.pdf
6. Національна галерея. URL: <http://www.kmrm.com.ua/>
7. Культура і мистецтво Давнього Єгипту. URL: <http://www.egyptolog.ru/iskusstvo/iskusstvo.htm>
8. Лувр. Париж. URL: <http://louvre.historic.ru/>
9. Мистецтво первісного суспільства. URL: <http://www.kemsu.ru/rus/preart-diff.html>
10. Музей Д'Орсе. Париж. URL: <http://www.vparis.net/kvartal-sen-zhermen/muzej-orse-v-parizhe-mus-e-d-orsay.html>
11. Музей Метрополітен, Нью-Йорк. URL: <http://gallerix.ru/album/Met>
12. Музей Прадо. Мадрид. URL: <http://nearyou.ru/0prado/0prado.html>
13. Національна галерея мистецтв. Вашингтон (колекція). URL: <http://gallerix.ru/album/NGA>
14. Первісна культура. URL: <http://ellib.org.ua/books/files/culture/ukrinterncul/p4.html>
15. Рейксмузеум, Амстердам. URL: http://muzei-mira.com/muzei_gollandii/73-reyksmuzeum-v-amsterdam.html

Блок-модуль II

Основна

1. Бабенко Л.В. Українське образотворче мистецтво: Посібн. для викладачів вищих навчальних закладів. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В.Винниченка, 2001. 168 с.
2. Велика ілюстрована енциклопедія історії мистецтв. Пер. с англ. Київ: Махаон-Україна, 2008. 512 с.
3. Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом. Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття. Львів, 2001. 176 с.
4. Горбач Н. Життя та творчість Тараса Шевченка. Львів: Каменяр, 2005. 304 с.
5. Історія української архітектури / Ю.С.Асеев та ін. За ред. В.І.Тимофійенка. Київ: Техніка, 2003. 472 с.
6. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво. Навч. посібн.: У 3 ч. Львів, 2005: Ч.3. 268 с. С.101-240
7. Лагутенко А. Українська графіка першої третини ХХ ст. Київ: Грані-Т, 2006. 240 с.
8. Лильо-Откович З. Український пейзажний живопис ХІХ – початку ХХ ст. Київ, 2007
9. Мальоване дерево. Наївний живопис українського села / Л.Орел. Альбом. Київ, 2003
10. Марфа Тимченко. Альбом-каталог /Автор-упорядник Є. Шевченко. Вступ. стат. Є. Шевченко, В.Щербак. Київ: Народні джерела, 2007
11. Овсійчук В. Класицизм і романтизм в українському мистецтві. Київ, 2001
12. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003
13. Петрова О. Мистецтвознавчі рефлексії. Історія, теорія та критика образотворчого мистецтва 70-х років ХХ століття – поч. ХХІ століття. Збірка статей. Київ, 2004. 400 с.
14. Українське мистецтво та архітектура кінця ХІХ – початку ХХ ст. Київ: Наукова думка, 2000. 236 с.

Допоміжна

1. Анатоль Петрицький: Портрети сучасників. Альбом / Авт.-упор. В.В. Рубан. Київ:

- Мистецтво, 1991. 128 с.
2. Георгій Нарбут. Альбом. Авт.-сост. П.О. Белецкий. Київ: Мистецтво, 1983. 119 с.
 3. Жаборюк А.А. Український живопис останньої третини XIX – поч. XX ст. Київ: Либідь – Одеса, 1990. 312 с.
 4. Мистецтво України: Біографічний довідник / Упоряд. А.В. Кудрицький, М.Г.Лабінський. Київ: Укр. енцикл., 1997. 700 с.
 5. Мистецтво України: Енциклопедія. В 5 тт. Київ, 1995
 6. Митці України: Енциклопедичний довідник / Упоряд.: М.Г.Лабінський, В.С.Мурза; За ред. А.В.Кудрицького. Київ: Українська енциклопедія ім. М.П.Бажана, 1992. 848 с.
 7. Пунгіна О.А. Розвиток художньої освіти Півдня України (друга половина XIX – початок XX століття): автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / О. А. Пунгіна; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В.Винниченка. Кіровоград, 2013. 20 с.
 8. Рубан В.В. Український портретний живопис першої половини XIX століття. Київ: Наукова думка, 1984. 372 с.
 9. Степовик Д. Українське мистецтво першої половини XIX ст. Київ: Мистецтво, 1983. 190 с.
 10. Український авангард 1910-1930 років: Альбом / Авт.-упоряд. Д. О. Горбачов. Київ: Мистецтво, 1996. 400 с.
 11. Ясієвич В.Є. Василь Кричевський – співець українського народного стилю. Українське мистецтвознавство. Київ: Наукова думка, 1993. Вип. I. С. 117 – 126

Інформаційні ресурси

(перелік інформаційних ресурсів)

1. Британська галерея Тейт. Лондон (колекція). URL: <https://gallerix.ru/album/Tate>
2. Ватиканські музеї. URL: <http://www.christusrex.org/www1/vaticano/0-Musei.html>
3. Національна галерея. URL: <http://www.kmrm.com.ua/>
7. Лувр. Париж. URL: <http://louvre.historic.ru/>
8. Музей Д'Орсе. Париж. URL: <http://www.vparis.net/kvartal-sen-zhermen/muzej-orse-v-parizhe-mus-e-d-orsay.html>
9. Музей Метрополітен, Нью-Йорк. URL: <http://gallerix.ru/album/Met>
10. Національна галерея мистецтв. Вашингтон (колекція). URL: <http://gallerix.ru/album/NGA>

5.2. Методичне забезпечення

1. Силабус з дисципліни «Історія мистецтва».
2. Презентації лекцій (в електронному варіанті).
3. Кириченко О.І. Методичні рекомендації до самостійних робіт з дисципліни «Історія образотворчого мистецтва» (ПП.11) для студентів мистецького факультету за спеціальністю 6.020205 Образотворче мистецтво*. Кропивницький: Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2018. 40 с.

Наукові статті канд. мистецтвознавства О.І. Кириченко

1. Соціокультурні смисли українського народного малярства в сучасному культурному просторі. V культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва «Культурологічний дискурс сучасного світу: від національної ідеї до глобалізаційної цивілізації»: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: 1-2 червня 2007 р. Київ: Міленіум, 2007. С.229-234
2. Формування культурного простору Єлисаветграда як «міста – військового поселення» в контексті державних інтересів (середина XVIII – друга половина XIX століття). Проблеми гуманітарних наук: *Наукові записки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / Ред кол. Т.Біленко та ін. Дрогобич: Ред-вид. відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2012. Вип. 30. Історія. 208 с. С. 30-44

3. Специфіка стилю ампір в провінційному тексті культури (на прикладі Єлисаветграда – центру військових поселень). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Збірний наукових праць. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти», 25-27 квітня 2013 року. Вип. 14 (19). Частина 2. Київ: НПУ, 2013. 243 с. С. 211-216
4. Архітектурна спадщина Кіровограда в контексті культурних смислів. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. № 11 (260). Серія: Філософські науки. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2013. 197 с. С. 25-31
5. Розвиток естетичного сприйняття пластичної виразності живопису в процесі вивчення історії образотворчого мистецтва XX століття (на прикладі творчості О.Ос്മьоркіна і П.Оссовського). *Наукові записки*. Ред. кол.: В.Ф.Черкасов, В.В.Радул, Н.С. Савченко та ін. Випуск 143. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2016. 298 с. С. 32-37

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.
2. Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.
3. Формат бланка – А4 (210´ 297 мм).